

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד
"תפארת רפאל" ע"ש רבי רפאל זצ"ל
ע"ש מו"ר שרה זינבי בת דינה ע"ה
נוסדו בשנת תשכ"ו (1967) בתל אביב

פְּרָשָׁת: הַאֲזִינוּ

עֲלוֹן מִס': 1,981 | תשפ"ג

ליקט וערך: הרב רפאל זינבי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב

העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זינבי שליט"א

הַגִּשְׁם וְלִמּוּד הַתּוֹרָה

"יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי, כשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב" (לב, ב) - ישנם כמה פירושים על הדימוי של הגשם ולימוד התורה: **מבאר ספר 'ובחרת בחיים'**: התורה נמשלה לגשם - מטר. כשם שכשהגשם יורד לא רואים מיד את הפירות, כך בתורה את ההצלחה לא רואים מיד. וכמו שמטר שיורד לא צומח עד שמעבדים את האדמה, כך קודם צריך לטרוח בתורה ולאחר מכן רואים הצלחה. **ביאור בדרך נוספת**: כשם שצריך להתפלל על הגשם בחורף בכל יום... כך צריך האדם להתפלל לקב"ה שתהיה לו הצלחה בלימוד. **ב'תורת הפרשה' מבואר**: שכשם שהמטר יורד בועף מקלקל הזרעים, כך כשאדם לומד תורה בועף, ומבייש חבירו, הרי מזיק ומקלקל בעולמות העליונים.

פירש רש"י: שהתורה מביאה חיים לעולם כמו שהמטר מביא חיים לעולם. **משל למה הדבר דומה**: לאדם מהעיר הגדולה שמעולם לא ביקר בכפר ולא ידע עבודת אדמה מהי. והנה הזדמן לו לבקר אצל חבירו מהכפר, הלך עמו והנה הוא רואה שחבירו לוקח זרעים וזורע באדמה ולוקח נטיעות של עצים ונוטע. שאל אותו: "מה זה? מה אתה עושה? מדוע אתה קובר את הזרעים הטובים הללו באדמה לא חבל?!". **הכפרי הבין מיד עם מי יש לו עסק ואמר לו בסבלנות**: "אני עכשיו זורע ונוטע אבל בהמשך הכול כאן יגדל ויהיה כאן פירות וירקות...". מה אתה אומר - התפלא העירוני - "לי גם יש שטח אדמה ליד הבית - תן לי בבקשה כמה זרעים ואני אזרע וגם לי יצמח..." **הכפרי נתן לו...** הלך העירוני וזרע את הזרעים ליד ביתו וגם השקה אותם, הביא כיסא נוח ושמשייה והתיישב ליד הזרעים והמתין לראות מתי הם יצמחו... לאחר שחיכה במשך שש שעות, התרגז מאוד ואמר בכעס: "הכפרי שיקר עלי, אין כאן כלום, לא יצמח גם שום דבר שהרי חיכיתי שש שעות רצופות ואני לא רואה שום שינוי!". **מיד נסע לכפרי ובפנים זעופות מאוד הוכיחו על כך שרימהו...** הכפרי הביא לו כוס מים, ואמר לו: "תירגע בבקשה כשאמרתי לך שבהמשך זה יגדל לא התכוונתי שהיום זה יגדל אלא במשך הזמן... ייקח לזה קצת זמן אבל בעזרת ה' זה יגדל לבסוף..."

הנמשל ברור מאליו: אדם חוזר בתשובה והולך ללמוד תורה והוא רוצה וחושב שמיד הכל יסתדר ולא יהיו צרות ובעיות והוא מיד יבין הכל... אבל הוא מתאכזב ורואה שלא כל כך הולך והוא עלול להתייאש (כאותו עירוני שהתאכזב שלא צמח כלום בשש שעות...) ולכן באה התורה הקדושה ואמרת: "יערף כמטר לקחי" - כמו שהגשם היורד על האדמה לא מצמיח מיד אלא זהו תהליך של זמן... **כך האדם שהחל בלימוד התורה יחכה בסבלנות, כי כל ההתחלות קשות אבל אחר כך קוצרים את הפירות...**

השמים והארץ מוזכרים כבר בתחילת השירה: לפי שהם נצחיים והם עדים לשירה לנצח, לא כמו משה רבינו המנהיג - היותו אדם בשר ודם שאינו חי לנצח. אך גם הירח והשמש נצחיים, ובכל זאת לקח משה דווקא את השמים והארץ שישמשו עדים, לפי שבכוחם לא רק להעיד, אלא גם להעניש את עם ישראל במידה ולא יקיימו את התורה. השמים יעצרו את המטר, והאדמה תצמיח קוף ודרדר. לעומת זאת אם יקיימו את המצוות כראוי - האדמה תעניק להם את הגפן ופירותיה והשמים יתנו טל.

מוסיף ואומר: ה' חיצוני: כמו שה' העיד לעם ישראל את השמים והארץ - כך העיד להם את ארבע רוחות השמים של העולם. שאם ישמרו את התורה ינשבו להם רוחות טובות: "יערף כמטר" - זוהי רוח מערבית, שבאה מערפו של עולם ומטרתה להביא מטר. "תזל כטל אמרתי" - רוח צפונית שהיא נוחה כטל. "כשעירים" - רוח דרומית שמסתערת כשעירים. ו"כרביבים" - רוח מזרחית שהיא מרבה זרעים וגורמת לגדל בכך צמחים. רוחות אלה מנשבות בכל יום: רוח מזרחית - בבוקר, רוח דרומית - באמצע היום, רוח מערבית בתחילת הלילה, ורוח צפונית בחצי הלילה. **זאת אומרת**: משה מזמין לעדות - לא רק את השמיים והארץ, אלא גם את ארבע רוחות השמיים. וכל אלה נצחיים ומשמשים לעדות התורה - לעד, ויפה הקשר בין המטר או הטל, לתורה הקדושה.

דברי השיחה הזאת (לא, ל) - רמז ללמוד עם ניוון, שנאמר דברי "השיחה" הזאת שהתורה נקרא שיר. וכן כתוב בפרשת וילך "ועתה כתבו לכם את השיחה הזאת" (לא, יט).

יערף כמטר לקחי (לב, ב) - התורה נמשלה למטר, כמו שבמטר לא רואים מיד את הפירות, כך בתורה אפילו שלא רואים הצלחה מיד אבל במשך הזמן יראו הצלחה, וכמו שמטר שיורד לא צומח עד שמעבדים את האדמה, כך מיקודם צריך לטרוח בתורה ואחר כך יראה הצלחה רבה.

כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלהינו (לב, ג) - מכאן נלמד הדין שיש לענות **אמן** אחר כל ברכה, שכך אמר להם משה לישראל, כשאני מזכיר את שמו של הקב"ה, אתם 'הבו גודל לאלוקינו'. **בספר העיקרים כתוב** שישנם שלושה יסודות בדת ישראל: מציאות ה', תורה מן השמים, שכר ועונש. ושלושתם מרומזים בתיבת **אמן**, שהיא ראשי תיבות אל מלך נאמן, אל - אמונה בה', מלך - תורה מן השמים, נאמן - לשלם שכר ועונש.

יצרנהו כאישון עינו (לב, י) - כמו שהאיש שומר על אישון עינו, כך צריך לשמור על העיניים, שלא להסתכל במקומות האסורים.

בנים לא אמן בם (לב, כ) - מפרש רבינו בחיי, **בנים שלא עונים אמן**. ומכאן רמז למה שאמרו חז"ל גדול העונה יותר מן המברך.

לו חכמו ישכילו זאת יבינו לאחריהם (לב, כט) - מבואר בגמרא במסכת סוכה, שבעולם הבא לומדים הצדיקים תורה מפי הקב"ה, אבל רק מה שלמד האדם בעולם הזה, יזכה להבין בעולם הבא. וזהו ביאור הפסוק, "לו חכמו ישכילו זאת", אם ישכילו ללמוד את כל חלקי התורה בעולם הזה, אז "יבינו לאחריהם" כשיגיעו לעולם שכולו טוב, יבינו את כל מה שהקב"ה מלמדם...

מושגים ביהדות

תשרי

בג' בתשרי ה'תש"ה, הוקמה **הבריגדה היהודית**, חטיבה בצבא הבריטי שהורכבה כולה מיהודים, בעיקר מקרב אנשי היישוב מארץ ישראל, כחלק מהתנדבות היישוב לצבא הבריטי במלחמת העולם השנייה, לשם לחימה בנאצים. **בד' בתשרי** תרל"ט (1878), נפטר הרב **יהודה בן שלמה חי אלקלעי**, ממבשרי הציונות. היה רב בסרביה שהקדיש את חייו להתיישבות בארץ ישראל, ולשם כך גיבש תוכנית מדינית להקמת בית לעם היהודי בארץ ישראל. **בו' בתשרי** תש"ז, הסתיימו "משפטי נירנברג" עם גזר דינם של ראשי המשטר הנאצי.

סיפור השבוע

אין עוד מלבדו

"**הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט**" (לב, ד) - ערבי הגיע למחסום נוהג במכונית חדשה ונוצצת. החיילים בדקו במסמכים אם אין המכונית גנובה ואם אין המסמכים מזוייפים ואכן נראה להם הכל אמין. לפתע הגיע המפקד ואמר לנהג בקול קשה: תודה מיד שהמכונית גנובה! אם לא תודה בכך אוכיח לך זאת מיד ועונשך יהיה גדול כפליים! אכן - הודה הנהג המבוהל - המכונית גנובה... התפלאו החיילים ופנו אל המפקד, איך ידעת שזו מכונית גנובה? האם הפכת ל"נביא"? לא נביא ולא בן נביא - צחק המפקד - פשוט מאוד ראו נא את צידו האחורי של הרכב, מודבקות שם מדבקה בה כתוב: "**אין עוד מלבדו**"... האם נראה לכם שהערבי הדביק זאת?... בירור קצר העלה מיהו בעל הרכב האמיתי ומיד התקשרו אליו ובשרו לו כי רכבו נמצא במקום בטוח. כעבור זמן קצר הגיע בעל הרכב לקבל את רכבו וסיפר לחיילים כי את הרכב קנה רק לפני מספר שעות. בצאתו מסוכנות הרכב פגשוהו תלמידי הישיבה במעלה אדומים ואמרו לו כי עליו להודות לקב"ה על שסייע לו בקניית רכב חדש, ובהודאה הורו לו להדביק מדבקה "אין עוד מלבדו". כעבור זמן מה עצר רגע לקנות משקה והרכב נגנב. מיהר האיש המאוכזב להתקשר לראש הישיבה ואמר לו: רואה אתה מה תועלת יש באמונה ש"אין עוד מלבדו" - הרכב נגנב ואיננו. ראש הישיבה חשב מעט וענה: אם תאמין באמת ש"אין עוד מלבדו" לא תינזק כלל! עכשיו - אמר הנהג המאושר - **נוכחתי לדעת באמת ש"אין עוד מלבדו!"**

יוסיף חַכְמָה

הַבְּרָכָה קֹדֶם לְמוֹד הַתּוֹרָה

קודם שיהודי עוסק בתורה הוא מברך את ברכת התורה - "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו על דברי תורה". הגמרא לומדת זאת מהפסוק בפרשתנו: "**כִּי שָׁם ה' אָקְרָא, הִבּו גְדֹל לְאַלְהֵינוּ**" (לב, ג). פסוק זה אמר משה רבנו כשבא לפתוח בדברי שירה, וזו משמעותו (כפירוש רש"י על הגמרא): "אמר להם (משה) לישראל, אני אברך תחילה ואתם ענו אחריי אמן". מדוע יש צורך בפסוק מיוחד שממנו אנו לומדים את חובת הברכה לפני לימוד התורה; והלא לימוד התורה הוא מצווה, וכשם שעל כל מצווה מברכים ברכה לה, כך ברור שיש לברך על לימוד התורה!?

אלא ברכת התורה שונה מהברכה שמברכים על המצוות האחרות. בכל המצוות הברכה היא מתן תודה לקב"ה על שקידשנו במצוותיו, ואילו בברכת התורה הברכה היא על עצם לימוד התורה (נוסף על קיום המצווה שיש בכך). אנו מודים לה' על הזכות שנתן לנו ללמוד את תורתו. את ברכת התורה מברכים בבוקר, והיא חלה על כל דברי התורה שהאדם ילמד במשך היום. בכך שונה ברכת התורה מברכות אחרות, שבהן אם חל הפסק בין הברכה לעשייה, יש לברך שוב, ואילו כאן הברכה שבירכנו בבוקר חלה על כל דברי התורה שנלמד עד סוף היום. הבדל זה נובע מההגדרה המיוחדת של מצוות תלמוד תורה. **זו מצווה תמידית - בכל רגע חלה על היהודי חובה לעסוק בתורה.** לכן גם אם האדם מפסיק מלימודו ועוסק בדברים אחרים, לא התנתק מהמצווה, מכיוון שגם באותו זמן שהפסיק לדברים אחרים חלה עליו החובה לעסוק בתורה. לכן דיי לו בברכה שבירך בבוקר, ואין ההפסק לעיסוקים אחרים מחייב לברכה שוב.

יוסיף דַעַת

הַאֲזִינוּ - מִיעֲדַת לְבִינוּנִים

מספר הפסוקים בשלושת הפרשות: ניצבים, וילך, והאזינו מחולק באופן הבא: בפרשת וילך ישנם 30 פסוקים, בפרשת ניצבים ישנם 40 פסוקים, ובפרשת האזינו, ישנם 52 פסוקים. **במסכת ראש השנה** (דף טז.) נאמר: "צדיקים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר למיתה, בינוניים תלויים ועומדין מראש השנה ועד יום הכיפורים. זכו - נכתבין לחיים, לא זכו - נכתבין למיתה". **הצדיקים** נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים, בראש השנה. 30 יום שבין ראש חודש אלול לראש השנה, הם כבר חזרו בתשובה. להם מספיק 30 יום, אז הם רמוזים בפרשת וילך, ששם יש 30 פסוקים. **הבינוניים** תלויים ועומדים עד יום כיפור. הם צריכים 40 יום, אז הם נחתמים רק ביום כיפור, לכן אצלם יש פרשת ניצבים - 40 פסוקים. **ישנם כאלה** שצריכים עד הושענא רבה. עד הרגע האחרון, הם עדיין לא מתעוררים, לכן בשבילם נאמרה פרשת האזינו, 52 פסוקים כנגד 52 הימים מ"ח אלול עד הושענא רבא...

"דְּרָשׁוּ ה' בְּהִמְצָאוֹ קְרָאֵהוּ בְהִיטוֹת קְרוֹב"

במסגרת פעילותנו בארץ ובחוץ לארץ ל'קירוב רחוקים' ובמיוחד בחודש הרחמים והסליחות, יצא מורנו **הרב שלמה זביחי שליט"א** רב הקהילה ורב יהדות 'משהד' בישראל יחד עם מספר פעילים, כמידי שנה למסע חיוזוק בקרב קהילות 'יוצאי אירן' בחו"ל, כדי לקרבם לאביהם שבשמים ולהכניס לימים הנוראים. אחר מסעו, נקרא ע"י הראשון לציון והרב הראשי לישראל **הגאון רבנו יצחק יוסף שליט"א** למעונו, כדי לשמוע לחזק ולעודד את פעילות המוסדות ועל הפצת תורתו והלכותיו של אביו מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל בקרב הקהילות. מורנו הרב זביחי הודה לראש"צ על כך שדלתו פתוחה לכל שאלה סבוכה המתעוררת בקהילות הקדושות, והמענה המיידי. הרב זביחי העניק לראשון לציון טלית חדשה שהוא עצמו קשר הציציות בהידור, שיברך עליה שהחינו בערב יום כיפור, כמסורת הנהוגה מימים ימימה עוד מזמן מרן רבינו זצוק"ל, ואף תקע בשופר בפני הראש"צ שהביע התפעלות מהידור התקיעות שכולן על פי הוראות מרן, ובירך את פעילות מוסדות "תפארת רפאל" שימשיכו להגדיל תורה ולהאדירה - אמן **בתמונת: הרב שלמה זביחי שליט"א במעונו של הראשון לציון שליט"א**

אימרת השבוע

"**האוכל כוונה אמיתית לקיים גופו ונפשו לעבודת אלוקיו יתברך שמו...**
הוא ממש כמו המקריב קרבן." (רבי חיים מוולוז'ין)

מדור ההלכה על פי הראשון לציין הגאון
מזן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ס

עֲשֵׂה לָךְ רֵב

הַלְכוֹת עֶרֶב יוֹם הַכִּיפּוּרִים

- א. מצווה להרבות באכילה ושתייה בערב יום הכיפורים. וכן דרשו חז"ל (בברכות ח: ור"ה ט.), "ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב". וכי בתשעה לחודש מתענים והלא בעשירי מתענים, אלא לומר שכל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי. וימעט מלימודו בכדי שירבה באכילה וכן ימעט ממלאכתו בכדי שירבה בסעודה. ולכן העושה מלאכה בערב יום הכיפורים אינו רואה סימן ברכה לעולם מאותה מלאכה.
- ב. לכתחילה צריך לקבוע בערב יום הכיפורים לפחות סעודה אחת על הפת, לקיים בזה מצות אכילה בערב יום הכיפורים. וגם הנשים חייבות במצוות אכילה ושתייה בערב יום הכיפורים. גם חולה שאינו מתענה ביום הכיפורים, מחשש סכנה לחייו, צריך לאכול בערב יום הכיפורים, משום תעניתו בלילה לשעות.
- ג. משכימים בערב יום הכיפורים לומר סליחות, ואומרים וידוי ונפילת אפים. ובשחרית אומרים אבינו מלכנו, אבל אין אומרים וידוי ולא נפילת אפים, כי יש בערב יום הכיפורים הארת יום טוב. הילכך אין לומר בו בתפלה לא מזמור יענך ה' ביום צרה, ולא מזמור תפלה לדוד, שנאמר בו ביום צרתי אקראך. וכן המנהג פעה"ק ירושלים.
- ד. מנהג רוב בני ספרד לומר "אבינו מלכנו" בשחרית ובמנחה בערב יום הכיפורים. וכן המנהג בעיה"ק ירושלים ת"ו. ונוהגים לומר בערב יוה"כ"פ התרת נדרים אחר שחרית, או אחר הסליחות.
- ה. המנהג בכל תפוצות ישראל לעשות "כפרות" בערב יום הכיפורים, דהיינו שנוהגים לשחוט תרנגול לכל אחד מבני הבית, ומנהג זה יסודתו בהררי קודש עוד מימות הגאונים. ויתכן דמה שכתב מרן בשלחן ערוך שלא לנהוג כן, לא דיבר באופן שנותן העוף לעניים. וגם הוא מנהג קדום שנהגו בו דלא כדעת מרן השלחן ערוך, וכבר כתב מרן עצמו בהקדמתו לבית יוסף, שלא בא לעקור מנהגים קדומים, ומנהג זה הוא מנהג קדמון כפי שהעידו האחרונים.
- ו. חובה קדושה על כל אדם לבקש מחילה בערב יום הכיפורים מאביו ומאמו, על כל מה שחטא ופגע בכבודם, שיש אומרים שמצות כיבוד אב ואם היא מצווה שבין אדם לחבירו, ולכן צריך לבקש מחילה מהוריו. וכן הבעל והאשה ימחלו זה לזה על כל אשר חטאו אחד כלפי השני במשך כל השנה, ודיברו בכעסם דברים אשר לא כן. וכן כל תלמיד שיש לו רב בעירו יבקש ממנו מחילה קודם יום הכיפורים, שמא חטא לו מבלי דעת.
- ז. מה טוב ומה נעים שכל אדם יאמר שהוא מוחל וסולח לכל מי שחטא כנגדו בין בגופו בין בממונו. וכן על הנשים לבקש סליחה אשה מאת רעותה, בערב יום הכיפורים, אם פגעה בה באונאת דברים, וכדומה, במשך ימות השנה. ומה נעים המנהג שנהגו בקצת קהילות שהחזן מכריז בליל יום הכיפורים בבית הכנסת קודם כל נדרי: "רבותי, תמחלו זה לזה" והקהל עונים "מחלנו".
- ח. מנהג יפה לטבול בערב יום הכיפורים במקווה טהרה. ויטבלו אחר שעה חמישית. ואם אי אפשר לכל הפחות אחר שיאיר השחר. אך אין לברך "על הטבילה", מפני שאינה מן הדין, אלא מתורת מנהג, ואין מברכים אשר קדשנו במצותיו "וצונו" על מנהג.

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

ניו יורק	באר שבע	חיפה	תל אביב	ירושלים	כניסת השבת
6:35	6:20	6:20	6:19	6:20	
7:33	7:10	7:10	7:08	7:10	יציאת השבת
8:04	7:53	7:53	7:51	7:54	רבינו תם

עלון השבוע מוקדש לעילוי נשמת הרב שלמה (סלמאן) אליהו בן יוסף זצ"ל נפטר ב-ב' תשרי תש"א (1940) מקובל מתלמידי ה"בן איש חי", מחבר הספר "כרם שלמה", אביו של הראשון לציין רבינו מרדכי אליהו זצ"ל שיעמוד בתפילה להצלחת כלל עם ישראל - אמן,

פְּרֻשֵׁת הַשָּׁבוּעַ

הַאֲזִינוּ
שֶׁפֶת תְּשׁוּבָה
הַפְּטָרָה

"שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל"
הוֹשֵׁעַ יֵד

תַּלְמוּד תּוֹרָה לְכַנֵּס

- שיעורי תורה ויהדות לכנסות
- כולל ובית מדרש
- כנסים תורניים
- קירוב רחוקים
- מכון הוצאת ספרים וחקר כתבי יד
- דאגה לרווחת החיילים בצה"ל
- עזרה לנזקקים
- הדרכה רוחנית לעולים חדשים
- מוקד עולמי לאמירת תהילים
- שבועון תורני

לקבלת העלון בדואר - במייל או לתגובות: refael260@gmail.com

הנצחה לזכר יקירכם ותרומות - נא לשלוח לתלמוד תורה ומפעלי חסד "תנפארת רפאל" המשרד: רח' קפלנסקי 1, קרית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260